

REVISTA ISRAELITA

Apare la 1 și la 15 ale fie-cărei luni

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUMARUL

Apel.—Articole de fond: Sesiunea trecută a Corpurilor legiuitoare și Evreii—Indigenatele.—Cronica internă: Diverse știri și fapte.—Correspondența: Piatra.—Cronica externă: Israelitii din Tunis.—Știința, literatura și bibliografia: Cavalerul Iosef de Wertheimer; Comunitatea din Roman.—Anunțuri.

BUCUREȘTI

Redacțiunea și Administrațiunea:

STRADA MIRCEA-VODA 12.

3.
6
37

16
12
33

Ⓚ

328
33

328.73
318.40

228.5
58.

PREȚUL ABONAMENTELOR

Pentru un an 14 lei }
Pentru 6 luni 7,50 } , Pentru toată țara

PENTRU STRAINATATE :

Pe an: 20 franci
Pe 6 luni: 10 franci

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prețul unui număr : 1 leu

ANUNCIURI : 50 bani linia

REVISTA ISRAELITA

A P E L

Breslau, Aprilie 1887.

P. P.

În Noembrie anul curent d. profesor Dr. H. Graetz împlinește vârsta de 70 ani. E o datorie de onoare pentru toți discipolii și amicii jubilarului, precum și pentru toți discipolii istoriei și științei Evreilor, a serba această zi în modul cel mai demn. Spre acest scop s'a format aici, în orașul activității sale îndelungate, un comitet din sinul elevilor seminariului, la care s'au asociat cu plăcere trei rabinii din cei mai vârstnici, eșiți din seminar și sub-semnații. Comitetul și-a propus a înființa o «fondațiune Graetz» după mijloacele de care va dispune, a edita o scriere jubilară, a oferi jubilarului o donațiune onorifică și o adresă.

Apelăm la toți vechii elevi ai seminariului de aici, la care funcționează ca profesor Dr. Graetz într'un mod neobosit de la fundarea sa, ne adresăm la toți amicii jubilarului de aproape și din depărtare, ne adresăm la toți amicii și protectorii literaturii Israelite, rugându-i, să ne dea concursul lor cât mai eficace ca această serbare să devină o ovațiune demnă de jubilar.

Ofrande se pot trimite direct ori prin mijlocirea unuia dintre domniî sub-semnați la adresa casierului comitetului, Dr. *Richard Grünfeld*, Trinitasstrasse 5/II., și ori-ce comunicare la secretarul nostru, Dr. *Berthold Einstein*, Freiburgstrasse 40 p.

Institutorul superior Dr. Badt, Breslaü; Solomon Buber, Lemberg; Dr. Ludwig August Frankl, cavaleru, de Hockwart, Viena; Consilieru sanitar intim Dr. Graetzer, Breslau; Rabinul Dr. M. Güdemann, Viena; S. I. Halberstamm, Bielitz; Iacob Hamburger, Berlin. Predicatorul Dr. A. Iellinek, Viena. Rabinul Dr. Jöell, Breslau. Zadoc Kahn, marele rabin din Paris. Raphael Kirchheim, Frankfurt a/M. Rabinul seminariului Dr. I. Lewy, Breslau. Rabinul Prof. Dr. I. Lewy, Breslau. M. Gottschalk Lewy, Berlin; Isidore Loeb, Paris. Rabinul B. Loewenstein, Lemberg. Dr. Adolf Neubauer, Oxford. Rabinul Dr. I. Perles, München. Rabinul Dr. M. Rahmer, Magdeburg. Marele rabin prof. Dr. Wolff, Copenhaga. Consilierul eclesiastic Dr. de Wassermann, Stuttgart. Consilierul comercial Wilmersdörfer, München.

Comitetul Seminariului din Breslau : *Dr. B. Einstein, Dr. R. Grünfeld, Dr. M. Littmann, Dr. C. Seligmann, Dr. B. Kimmels.*

* * *

Publicând acest apel rugăm călduros și cu insistență pe toți amicii literaturii Evreilor, să contribuie după puterile lor la această frumoasă serbare și suntem siguri că și în țară mulți coreligionari se găsesc cari vor voi să 'și exprime adânca lor recunoștință aceluî bărbat, care a înăuțit literatura noastră prin opere atât de importante și numeroase.

REDACTIUNEA

SESIUNEA TRECUTA A CORPURILOR LEGIUITOARE SI EVREII

De mult ne-am deprins a vedea că fie-care sesiune a Camerei și a Senatului votează niște legi cu tendința vădită de a lovi în Evrei, de a'i exclude de la toate ocupațiunile ce mai promet un câștig, de a'i reduce la sărăcie, de a'i sili să'și ia lumea în cap, și să emigreze în masă din țară. De câte-ori se deschide Corpurile legiuitoare ne putem prinde d'inainte că iar se vor crea *privilegiuri* în interesul Românilor prin naștere ori prin naturalizare și în paguba străinilor adică a Evreilor, și nici de cum *legi*, cari nu pot face deosebire între locuitor și locuitor ale aceleleași țări. Nu ne mirăm dar cătuși de puțin dacă așa s'a urmat și în sesiunea, care s'a deschis la 15 Noembre 1886 și s'a închis la 2 Aprilie a. c. Starea noastră înainte de 15 Noembre era destul de tristă, așa de desperată, în cât nu ne-am putut închipui că mai e posibil de a o îngreuna mai mult, sesiunea trecută ne a convins că ne-am înșelat amar, ast-fel iar s'aū votat câte-va privilegiuri în folosul creștinilor și spre nenorocirea unor Evrei.

S'aū găsit pe ici pe colea câți-va Evrei cari aū luat în arendă *veniturile comunale*; cei mai mulți dintre acești arendași s'aū ruinat, numai puțin, foarte puțin aū fost așa de fericiți că aū tras din această întreprindere un câștig modest, pe când comunele în totd'auna aū fost în avantașiū, intru cât aū putut conta de o sumă fixă la epoce determinate fără a fi supuse fluctuațiunilor. Ce e mai natural de cât ca guvernul să tolereze această stare și în viitor? Legiuitorii noștri însă aū fost de altă părere. Ei așa 'și-aū zis: Unii Evrei aū câștigat ca întreprinzători ai perceperei veniturilor comunale, aceasta nu se poate permite, deci facem o lege prin care oprim pe

Evrei de a mai fi intreprinzătorii ai veniturilor comunale, iar cât privește pe acei Evrei cari s'au ruinat ca arendași, vom găsi mijloace mai curând ori mai târziu să pearză și în viitor averea lor în alt mod. Că comunele vor suferi pierderi mari prin acea lege, n'a putut preocupa pe așa zișii patrioți ai noștri și așa s'a votat de Cameră și de Senat legea pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, al cărei singur avantajiu este, după cum a mărturisit-o d. T. Cămărășescu, *de a înlătura pe străini, recte—pe Evrei.*

Câte declamațiuni patriotice și pompoase n'am auzit despre necesitatea ne-apărată de a înființa o *industrie națională*, ca să scăpăm o dată de jugul străinătăței? Noi Evreii am fost cei d'intăi cari am aplaudat aceste tendințe, și cei bogați între noi au fost gata de a întrebuița toate mijloacele lor spre acest scop frumos pentru a crea o industrie națională. Dar o industrie națională înființată cu ajutorul Evreilor nu e pe placul legiuitorilor noștri, decî se votează o lege, care prescrie ca majoritatea lucrătorilor prin stabilimente industriale trebuie să fie *Români* și că numai acei fabricanți pot dobândi terenuri pentru fabricele lor, cari sunt naturalizați. Evreii, cari nu pot dobândi naturalizarea, trebuie să renunțe dar de a fi vr'o dată industriași în țara românească. Legea din cauza acestor restricțiuni, e condamnată a rămânea în veci moartă, a nu produce nici o dată rodirile așteptate; dar ce le pasă aceasta legiuitorilor noștri, destul că ținta de a lovi în Evrei, e atinsă.

Au fost câți-va Evrei în țară cari ^{*} și-au găsit hrana lor ca *impiegați administrativi ai regiilor tutunurilor*, alții au fost *debitanți de tutun*. Ce nenorocire mare poate să rezulte pentru țară, dacă câți-va Evrei ^{*} și scot pâinea din fabricarea ori vînzarea de țigări? De sigur că țara nu poate perde nimica, d. Chr. Cerkez însă e de părere contrariă,

decî cere o lege care să excluză pe Evreii de la dreptul de a vinde tutun.

Am putea aproba o asemenea lege, dacă s'ar fi constatat vr'o dată, că de aceea avem în România tutun prost și scump, fiind-că sunt la regiă impiegați Evreii și debitanți Evreii, dar o asemenea constatare nu s'a făcut, nimenea n'a încercat măcar să facă vr'o reproșă unui impieगत, orî unui debitant Evreu, n'a fost nicî o plângere nicî în contra unuia nicî în contra altuia. Cauza pentru care legea în cestiune s'a făcut este cea vechiă:

Evreul nu poate să 'și câștige pâinea nicî prin munca onestă și legală, el trebuie să moară de foame orî să emigreze. Ast-fel s'a votat legea monopolului tutunurilor, care hotărăște, ca *impiegații administrativi ai regiiei trebuie să fie români* sau *naturalizați* și să se bucure de întregimea drepturilor civile și politice, apoi și *debitanții trebuie să fie români orî naturalizați*. Legiuitorii noștri știind că prin comunele rurale orî prin cătune cu greu se pot găsi debitanți creștini; pentru ca să nu devină vr'un Evreu debitant, ceea ce ar fi fost natural un mare pericol pentru țară, legea prevede că acolo unde nu se pot găsi debitanți, împlinind condițiunile cerute, *perceptorii*, cari precum am văzut nu mai pot fi Evreii, sunt obligați a ține debitele de tutun. După noi legea tot nu este perfectă, mai lipsește un articol în sensul că *numai Românii orî naturalizații au voie de a fuma tutunul regiiei*. Se poate însă că legiuitorii noștri tot au milă de bieții Evreii: li-au lăsat tutunul ca să aibă ceva prin care pot uita toate nenorocirile ce apasă asupra lor!

* * *

Prin legile menționate și multe altele, despre care poate vom vorbi altă dată, a căutat sesiunea trecută a Corpurilor noastre legiuitoare să ne dovedească încă odată, că noi

Evreii din România avem numai dreptul de a contribui la impozitele și sarcinile Statului, iar nici de cum să fim ocrotiți de legi drepte. Cu sângene și cu avutul nostru contribuim la existența Statului, dar acesta nu are nici o datorie față cu noi, el nu se consideră dator a contribui la existența noastră. Dacă ne plângem în contra acestei nedreptăți ni se răspunde scurt și precis: Cuî nu place această stare, să se cufunde în Dunăre ori să emigreze.

Ne-am propus a fi foarte scurt și de a releva numai câte-va legi restrictive cu această ocaziune; tabloul însă ar fi prea necomplet de ne-om opri aci, de aceea mai amintim, că patrioții noștri nu s'aŭ mășinit a ne săraci materialmente, sunt și legi în perspectivă, cari aŭ de scop de a ne înjosi și ucide moralmente și intelectualmente.

Guvernul a prezintat Camerei un *proiect de lege al instrucțiunei publice* care prevede că învățământul religiunei e obligatoriu pentru toți elevii școalelor primare și secundare. D-nii Cozadini și Vizanti sunt de părerea că elevii Evrei nu trebuie să învețe religiune, Statul se interesează numai ca elevii de confesiune ortodocsă să aibă morală; Evreilor nu se cere moralitate. Până acuma instrucțiunea publică a fost gratuită pentru toți copii fără deosebire de naționalitate și de confesiune, consiliul general al instrucțiunei publice cere ca acest principiu frumos, care face onoare țerei, să fie abrogat, propunând ca copiii de străini, Evrei, să plătească în școalele publice primare 10 lei, iar în școalele secundare 50 lei pe fiecare an. E știut însă că Evreul, fiind vorba de a da copiilor seî o creștere bună nn cruță nici un sacrificiu, s'ar putea doar întâmpla că chiar cei săraci vor face tot posibilul, numai ca copiii lor să poată intra în școala primară ori secundară. S'a gândit și la aceasta comisiunea Camerei și pentru a stavili această dorință arzătoare a părinților Evrei, de a da copiilor lor instrucțiune bună, se propune că în cazul dacă numărul elevilor din gimnasiu trece peste 60

și nu se poate înființa o clasă divizionară, fiî de cetățeni români vor avea preferință, cu alte cuvinte elevii Evrei vor rămănea pe drumuri. Legea în cestiune nu s'a votat încă, dar e probabil că ea se va vota în sesiunea viitoare de nu se va găsi o altă lege, prin care s'ar putea lovi și mai mult în noi.

Timpul de față e trist, viitorul puțin promițător. Să desperăm? Nicî de cum! Mai suntem capabili de a lupta, de a învinge toate pedicele și greutatele, mai avem un mare fond de vitalitate, care nu se poate slei așa de curînd. Cu toate silințele inamicilor noștri de a ne ruina materialmente și moralmente, *datele statistice oficiale* dovedesc că n'ău reușit și că nu pot reuși. Penitenciarele nu prea sunt locuite de Evrei, partea ce li s'ar cuveni acolo o lasă altora, între cari, sunt mulți cari se bucură de toate drepturile civile și politice. Viața lor de familie e și acumă în general exemplară, de divorț nu prea se aude la noi. Așa dar cât privește starea noastră morală, am rămas intacti. Materialmente, ce e adevărat, nu progresăm, ba din contră-dăm înapoi dar de desperat nu este. Să îndoim silințele și trudele noastre și vom învinge toate greutatele. Dovadă că poate fi așa, ne arată tot *datele statistice oficiale*, cari arată că la noi Evreii cazurile de nașteri în tot-d'a-una covârșesc cele de moarte. Deci să sperăm și să luptăm, și trebuie să fim victorioși.

INDIGENATELE

III*)

„Cu nici un preț nu voi vota indigenatul unui ovrei sub nici un pretext.“
D. C. Butculescu (Șed. Ad. Dep. 7 Feb.)

Acum când sesiunea Corpurilor legiuitoare este închisă, și când Monitorul oficial a publicat un tablou de isprăvile mandatarilor

*) V. „Revista Israelită“ pg. 57-61 și 92-95.

țerei credem de cuviință să spunem ca încheiere câte-va cuvinte încă, în privința indigenatelor.

După „Monitorul oficial“ numărul indigenatelor votate în cei din urmă doi ani se repartisează ast-fel:

În sesiunea anului 1885-86 s'aŭ acordat calitatea de cetățean român la 168 de străini-creștini de Cameră, și 187 de Senat ¹⁾. Între aceștia numai unul e evreu ²⁾.

În sesiunea anului curent—1886-87—s'aŭ votat cetățenia română la 122 de străini de rit creștin de către Senat ³⁾. Între aceștia nu se află nici un evreu.

Socotit împreună, numărul persoanelor cari aŭ dobândit calitatea de cetățean român, în cursul celor din urmă doi ani, se ridică la peste 300—între cari numai unul de origină ebraică.

Cifrele își aŭ elocința lor. Ele în limba lor convingătoare ne spun mai mult, de cât ori-ce s'ar încerca să spue vre-unul din noi

Faptul însă nu trebuie să ne mire de loc. Când în comisiunile de indigenat se află bărbați cu sentimente nu tocmai bine-voitoare față cu Evreii, când în Senat, unul din membrii comisiunei, d. Mărzescu, a fost silit să-și deie demisiunea, pe motivul că multe cereri de indigenat din trecut să lasă la o parte și se votează cereri mai recente, lucrul se explică ușor, și e firesc ca să urmeze așa precum s'a urmat. De vreme ce camerele noastre resună de cuvinte huli-toare în contra elementului semitic, se votează legi restrictive cari aŭ în vedere pe Evreii, și se iaŭ măsuri economice—în contra noastră, natural că nici unul din petiționarii Evreii, nu se mai pot aștepta ca să li se acorde indigenatul !...

*

Și când vedem că se acoardă drepturi cetățenești la persoane cari abia aŭ venit în țară și cari abia s'au lepădat de protecția streină; când vedem că un tânăr israelit botezat, a căpătat imediat cetățenia—trei săptămâni după botez, numai încape îndoială că e un sistem adoptat de Camerele române de a se acorda drepturi numai creștinilor,—sistem care durează de câți-va ani de zile !...

*

Și cu toate astea câți tineri cari azi sunt desnădăjduiți și se pierd în lupta anevoioasă a vieții, nu ar putea folosi țării dacă ar

1) V. „Rev. Isr.“ anul I pg. 374, după „Monit. oficial“ de la 27 și 28 Iunie 1886 (No 67 și 68).

2) D. B. Franchetti.

3) Un tablou de lucrările Camerei din anul acesta n'a apărut încă. În „Monit. of.“ No. 12 de la 16 Aprilie 1887, pg. 217—218, v. tabloul lucr. Senatului.

căpăta drepturile de cetățean român! Avem o tinerime studioasă, muncitoare, harnică și inteligentă, pe care—la oaltă cu tinerimea română—s'ar putea întemeia cele mai frumoase speranțe ale țării.. Sunt evreii, ai căror strămoși zac de sute de ani pe pământul României, cinstiți, entusiaști, și ale căror urări—cu toate asupririle pe cari le îndură zilnic—sunt sincere și din inimă scoase..

Cum? Din 300000 de Evreii—cum susțin protivnici noștri—să nu să găsească câți-va, cari să merite cetățenia română! E peste poate!..

Când e vorba de date statistice, de nașteri și decese, se strigă în gura mare că Evreii au coplesit țara, că se nasc mulți, că mor atâtea români și „numai atâtea Evreii!“ și când e vorba de drepturi cetățenești, nu se găsește pentru aceasta nici un evreu în țara românească, s'aă isprăvit!...

*

În împrejurările în care ne aflăm, cum am zis mai sus, nici nu poate fi vorba de votarea unor indigenate israelite. Se fac legi restrictive, se întrebunțează toate mijloacele pentru a-i aduce la mizerie și a-i sili pe Evreii să plece în Palestina sau în America, și ei—auzi îndrăsneală!—vorbesc de drepturi!...

*

Totuși nădăjduim că lucrurile mai curând sau mai târziu se vor schimba, că în fine se va recunoaște că rău se face de se lasă Evreii într'o stare anormală, și se asupresc pe toate căile. Până atunci, vom îndura în tăcere toate persecuțiunile, dar în același timp vom continua ca și până aci a iubi țara în care zac osemintele strămoșilor noștri, a fi buni patrioți, și vrednici de a doborânda cetățenia Română.

Ego.

CRONICA INTERNĂ

Societatea „Jacob Loebel“. Dumineca 19 Aprilie a. c. orele 2 p. m. a fost adunarea generală a societății pentru susținerea tinet rimei fără mijloace la studiu. Am regretat că această asociațiune care urmărește un scop atât de laudabil, a fost vizitată cu această ocazie de un număr foarte restrâns de membrii.

Din raportul societății se constată că din toți acei ce au primiburse fie în țară fie pentru străinătate, în timp de 8—10 ani de zile încoace, nu au înapoiat încă sumele primite, după cum s'aă

angajat când au fost admiși ca bursieri, de cât domnii dr. Blumenfeld și d. Istecescu—care a donat chiar 1000 l. n. societății.

Sperăm că și cei-l'alți se vor grăbi a 'și achita bursele primite, cu atât mai mult cu cât mai toți exbursieri dispun de mijloace pentru a înapoia banii primiți.

Noul comitet s'a ales ast-fel :

Președinte : d. Filip A. Focșeneanu. — Vice-președ : d. Marmorosch. — Casier : d. Zahareanu. — Membrii : d-ni dr. M. Beck, dr. A. Blumenfeld, S. L. Guthmann, M. E. Cohen.

O scrisoare a văduvei dr. Iuliū Barasch. * * *
Comitetul societăți istorice Iuliu Barasch făcând cunoscut soției acestui regretat bărbat, d-na Sophie Barasch, înființarea acestei societăți, a primit un răspuns foarte măgulitor. Demn de remarcat este următorul pasaj din scrisoarea stim. matroane :

„Cu o deosebită satisfacțiune și mulțumire luai cunoștință despre înființarea societății istorice, cu numele decedatului meu soț, și că aceasta după ce voește a serba a 25-a aniversare a morții sale, i prepară un monument cum nici nu s'ar putea altul mai demn și mai frumos (aluziune la fondul Barasch pentru care s'au deschis liste de subscripții. *N. Red*).

„Dacă decedatul ar fi putut presimți aceasta în ultimii ani ai vieții sale, cum l'ar fi mângăiat pentru multele desilusiuni și încercări amare — ba, poate chiar că germennl morții s'ar fi ivit într'o vreme mai depărtată.“

Apoi arată că e în posesia a 8 brășuri manuscrite din opera-i „Oszar Chochma,“ de la care a apărut numai un volum, și exprimă dorința de a se înscrie ca membru în societate.

Puțin apoi societatea primi 100 lei ca cotizație anuală de la d-na Sophie Barasch și fii ei Oscar și Marcel, cari locuiesc în Paris ; fiica d-nei, d-na Melanie dr. Alois Redlich a trimis 30 lei ca cotizație anuală din parte-i.

Tot de o dată societatea primi din partea familiei, copii, fratele și o soră a dr. Barasch, scrisori foarte mișcătoare, în cari mulțumesc pentru comunicarea făcută despre existența acestei societăți folositoare, aprobând cu totul frumosul ei scop.

* * *
O bombă explosibilă (ghiulea de tun) aruncată noaptea în pivnița caselor d-lui Sabetay. In noaptea de 15 curent, pe la ora 10 noaptea, niște tâlhari au aruncat o bombă plină cu praf de pușcă, în

pivnița D-lui Sabetay; detunătura fiind foarte mare, a atras atențiunea a mulțime de oameni, cari se grămădiră împrejurul casei chiar în acea seară aflându-se și de la poliție un comisar. Vom spune față cu administrația locală, care avea cunoștința despre acea intențiune cum s'a petrecut lucrurile:

„Încă de acum un an, d. Sabetay, primește două scrisori anonime, în care 'i se zicea, să depună la piciorul podului Trajan, o mie de napoleoni, contrariu va fi omorât. D. Sabetay se duce cu scrisorile, reclamă d-lui Ghelmegeanu, și d-sa nu ia nici o măsură. Rău nărăviții, prind curajii. În anul cor. d. Sabetay construște o casă cu două etaje pe strada principală, Trajan, din cele mai frumoase ce are Severinul, cu care cheltuește peste 200,000 lei. Dar fiind că nu depusese banii ceruți de tâlharii la locul indicat, acei criminali, formează planul a'i distruge casa și omorâ.

„Ei își pun în executare planul, și în noaptea de 15 curent cu o bombă din timpul resbelului fiind întuneric și lipsind sergentul după acea stradă, fiind în alte locuri, profită de întunericul nopții și aruncă bomba care produce o sguduire în cât sparge un geam de la ușă, d'un deget grosime, și mișcă zidul de la la fereastră unde a făcut explozie. Se dă alarmă, se comunică faptul criminal d-lui Prefect în acea noapte, însă d-sa cu sistemul de cinism ce'l are, nu ia nici o măsură, până a doua-zi dimineată.

„Parchetul fiind sesizat atât din svon public, cât și de prigoniți, d-l prim-procuror Doxescu, căruia trebuie să 'i fim recunoscători, delegeă de *urgență* pe d. Procuror Gărdăreanu, care ia afacerea în mână, și începe cercetările cuvenite. A fost destul acestui inteligent procuror, să ia firul autorilor cu scrisorile în mână și în cinci ore criminalii sunt descoperiți. Onoare acestor integri și inteligenți magistrați!

„Știe d-l Ministru de interne, că cetățenii se apără singuri, și că în locul Poliții, onor. Parchet a luat apărarea lor? Fiind că autorii erau oare cum partizani d'ai d-lui Prefect, d-sa ar fi voit poate să nu se activeze instrucțiunea, ba dacă s'ar fi putut să se cocoloșească lucrurile; dar Procurorul Gărdăreanu, trecând peste orî-ce considerațiune 'și a făcut datoria conștiințios căutând a apăra viața și averea cetățenilor, de care Prefectul habar n'are.

„D. Prefect Ghelmegeanu, molatic, neprișt și parțial, se mulțumește numai să treacă luna să'și poată lua leafa, fără a se interesa de soarta cetățenilor“ (*Ecoul Severinului*).

„**Respectul legii**“ din Fălticeni, în urma unor epitete asvărlite asupra-î de ziarul „*Deșteptarea*“, i răspunde între altele următoarele :

„Domnii de la „*Deșteptarea*“ cari au pretențiunea se vede că a monopolizat naționalismul și tot patriotismul din țara românească, tacesează de ziare jidovești și jidovite pe acele cari în chestia israelită nu întonează aceleași tonuri pe struna scandalooasă, care au satisfăcut în tot-d'a-una auzul colaboratorilor zisului ziar.

„*Respectul legii*“ din Fălticeni nu voește a hăuli la lună zadarnic, și ca mai tânăr pe arena publicității așteaptă deja de mult timp ca chestia israelită în țara românească să se discute de presă pe tărâmul principiilor civilizatorii, și economice, singura cale pentru noi, care susținută de stat și încurajată de inițiativă privată, ne va asigura mijloacele unei serioase concurenți naționale, stabilind o dată pentru tot-d'a-una raporturile noastre cu toți străinii din țară și prin urmare și cu Evreii. Declamațiunile, versurile și improvisațiile, nu servesc mai cu seamă în asemenea chestiuni, de cât a surescita spiritele pentru moment, și la ocașiunea numite“.

Vestitul Radu Porumbaru a fost în fine depărtat din funcția de director al fabricii de hârtie din Bacău, după cum anunță mai multe ziare. D-sa în calitate de director al fabricii inaugurase o serie de scandale și bătăi în contra Evreilor ce-î cădeau în mână, fapte ce au fost publicate la timp de ziarele române.

Nu putem de cât aproba din inimă depărtarea unui asemenea director, care crezuse că prin torturi, și tatuarea Evreilor, va putea să dea un avânt industriei naționale !

Emigrarea. În ziua de 15 Aprilie, au plecat din *București* (str. Palestinei) șase persoane la America. Din *Piatra*, și alte orașe au pornit de asemenea câți-va Evreii.

Un răspuns nemerit. Ziarul „*Olteanul*“ (17 Apr.) din *Craiova*, primind o scrisoare cu injurii la adresa Evreilor, de la un „cetățean comerciant anonim“ plus un articol de publicat, redacțiunea a crezut de cuviință a refuza publicarea articolului, și a răspuns „cetățeanului comerciant“ următoarele :

„Combaterea ce faci evreilor este nedreaptă, nu are nici o logică ; căci, cu ce drept ne-am pune noi cu pari să-î dăm afară din țară cum zici dumneata ? faceți d-voastră comercianți ce fac ei, faceți mai bine și vindeți mai eflin și atunci toți vor cumpăra de

unde este mai bun și mai efitin. Apoi s'ar putea o măciucă mai bună, nu numai pentru evrei, dar pentru toți străini cari se îmbogățesc în țara noastră făcând cea ce nu faceți d-voastră comercianți români? Până atunci, dacă nu vă veți întruni capitalele, dacă nu veți face tovărășii credincioase și nu veți lucra cu energie, străini tot-d'a-una vă vor lua bucată de la gură fără să aveți dreptul a le zice nimic.

„Ado probe de vre-o hoție, de vre o șarlatanie, făcută de evrei și fie chiar halamu lor, îl voi publica nu cu plată cum zici dumneata, ci fără plată.

„Dar dacă evreul se scoală mai din zi ca dumneata și stăruiește în afaceri până mai în noapte de cât dumneata, este vinovat? Iată pentru ce nu mă unesc cu ideile dumitale.“

* * *

Isgoniri din sate. Sub acest titlu am publicat în numărul trecut câte-va ordine prin cari Evreii din comunele rurale ale județului Argeș — în special cei din *Costești* — erau invitați să plece îndată. Am primit — sunt câte-va săptămâni — o scrisoare în această privință, în care, între altele ni s'a relatat următorul cas, pe care îl înregistrăm, deși aū trecut de atunci vre-o două luni de zile. Iată-l:

„In *Costești*, țărani steteau cu ciomege și goniau pe Evreii din sat. Un evreu nici nu mai are voe să stea o noapte măcar în acea comună.

„Un d. anume S. Rosenberg, care se ocupă de câți-va ani cu negoțul de grâne, s'a dus într'o zi cu trenu de 11 a. m. — pe la 10—12 Martie trecut — la Costești, având acolo treabă. Țăranii din sat cum l'aū zărit l'aū luat la goană. La orele 4, — când trenul trece pe drumul de la Craiova spre Pitești, — d. Rosenberg voește să se ducă la gară să se reîntoarcă în oraș. Iera cu neputință! Țăranii nu-l lasă în pace, nici să plece, ci îl duc la Primărie și îl arestează. Intre acestea trece ora 4, e cu neputință să mai plece din cauză că a înoptat și trenul trecuse deja. Ce face primarul? Să-l lase să stea noaptea în sat? Asta nu se poate! Îl ia și îl trimete la oraș escortat de doi colgii cu puști, ca pe un făcător de rele, noaptea și pe jos.

„Când făcuse cale aproape timp de o oră, primarul văzând că prea o făcuse boacăna, trimise un călăreț după dânsii să-i întoarcă. Ajuns din nou la Primărie, onor. primar îi zise: „Vezi d-le, mi-a fost milă de D-ta, să te las să umbli noaptea un drum așa de lung... Dar acum m'am expus eu supărării *celor-l'alți*; trebuie să

'mi dai cel puțin vre-o 60 l. n. ca să-î împac, căci altminteri cine știe ce voi păți.“

„In sfârșit, a fost lăsat să doarmă în sat. Nu știu cât la costat. D. Rosenberg s'a plâns în urmă onor. Prefect din Pitești, care i-a acordat câte-va săptămâni până să se descurce de daraverile sale, cu condițiune însă, să se ducă în fie-care zi și să se întoarcă pe seară, neavând voie să doarmă în sat.“

Ast-fel s'a petrecut acest fapt. Deși nu l'am publicat la timp, nu strică însă dacă îl înregistrăm abia acum. E bine ca să se știe —fie chiar mai târziu.

O răfuială. Citim în „*Resboiul*“^{* *} (13 Aprilie) următoarele :

Domnule Redactor, In numărul 218 din 3 Aprilie 1887 al mult răspânditului ziar „*Veteranu*“ am citit o notiță prin care pretinde că eu ași fi oferit d-lui căpitan Moroiu *neînsemata* sumă de 12,000 galbeni, spre a 'l hotări d'a înceta scrierile sale contra ovreilor.

„Pe cât îmi pare de rău că acea propunere a mea n'a putut găsi primirea la care de sigur m'ași fi putut aștepta, căci borțile acelor galbeni îmi făceau strimt în lada de fier, pe atât însă îmi pare de bine că *măinile prea curate* ale mult stimatului mare maestru *Moroiu* n'au fost mănjite de aurul ovreesc, căci e fără îndoială mult mai preferabil pentru un om de onoare ca d-sa, d'a crea, în *absență* un număr oare-care de Franc-Masoni cu un preț din cale afară redus ca la iarmaroc, adică cu 38 lei noi și câte-va mărci postale de fie-care, și a propaga în acest chip *Pacea, Dreptatea și Amorul pentru întreaga omenire*, după cum arată instrucțiunile, trimise mie de d. Moroiu odată cu scrisoarea d-sale ce o alăturez în copie.

Fie-care om onorabil, mai ales domni Franc-Masoni vor putea judeca cine este d. Moroiu și în ce mod a vrut d-lui ca să-i trimit bani ceruți de d-sa. Lesne dar fie-care va judeca cine voește să mănânce pe jidani cu totu... și cine spune adevărul. Iar publicu cititor se va putea convinge ușor despre *exactitatea* celor publicate de d. Moroiu, de oare-ce nici mica sumă de 38 lei noi ce mi-a cerut d-lui prin scrisoarea d-sale pe care o public mai jos, n'am voit să i le încredințez, dar încă suma de 12,000 galbeni.

Ș. Șaraga, librar.

Iată și copia după scrisoare, ce o posed din partea d-lui căpitan Moroiu :

„*Domnule Șragăr!* De vrei sa te faci Mason, trimite-mi o ade-

siune scrisă de d-ta și iscălită după modelul acesta alăturat și 68 lei, și îndată îți voi trimite *toate formele și cuvintele*, arătându-ți pe delegatul meu care îți va da semnele, căci am *în Iași doi delegați*.

„Dacă nu ai toți bani, trimite 'mi 38 lei în bani, iar 30 în timbre, pentru colecția mea, însă dacă se poate până în 5 zile, căci peste câte-va zile mă duc la Rîmnicu-Vâlcea unde fac și o L.: Avem și jurnalul Masonic, îl scot tot eu; abonamentul este numai 8 lei pe an, poți să trimiți și pentru el. După ce vei trimite acestea, îți voi trimite un *certificat, 2 cărți și cuvintele sacre*.

„Ți-am cerut a'mi trimite niște mărci pentru colecția mea astă iarnă, și mărci s'au făcut.

Salutare.

Moroiu.

Din „Deșteptarea“. Foița ^{*}antisemitului Polichroniadis, după ce publică o mulțime de invective la adresa Evreilor, face următoarea declarațiune, în numărul de la 20 Aprilie a. c :

„Estă adevărat că sunt câți-va prefecți și alți funcționari în frunte cu prefectul Moruzi, cari nu prea au la stomac pe jidovi“...

Din Pitești ni se scrie că gradul de asociațiune în acel oraș e destul de dezvoltat. Există deja mai multe societăți și anume : „Caritatea“, „Parnasath Anim“, „Armonia“, „Zionul“. Era vorbă să se înființeze și o societate de emigrare. Numai dacă societățile ar putea să persiste mai mult timp. Noi le urăm succes la toate, în scopul ce și-au propus fie-care din ele.

Necrologie. Vineri la 17 c. a murit după o lungă și dureroasă boală d-na Rașela Steinberg, soția d-lui Ch. Steinberg, librar-anticvar din capitală. Am asistat și noi la înmormântare, ce a avut loc Duminică la 19 c., trebuie să mărturisim că rare-ori am observat după moartea unei femei simple, regrete atât de sincere și adânci, nu numai din partea familiei, dar și din partea multor străini, ceea-ce ne dovedește că răposata a fost o femeie în adevăr pioasă și filantropică, care a ajutat pe sărmani de multe ori peste puterile ei. Onoare și bine-cuvîntare amintirei ei!

Societatea istorică Iuliu ^{*}Barasch ^{*} continuă mereu a primi acte originale, copii de acte și extrase importante din opere de diverse limbi.

Din Iași a primit de la d-nii *Frați Șaraga* 23 acte originale române și ebraice, toate de interes, datând din veacul trecut până la jumătatea acestui veac; d-nu *B. Schwarzfeld*, copie după un Pinkes vechiu și *Wilh. Schwarzfeld*, extrase din o operă italiană a lui Paicevich.

Din Craiova d-nu *M. Steureanu* extrase nouă din Del Chiaro.

Din Bacău de la *A. D. Birnberg* o nouă serie de acte mai moderne și ziare vechi.

Vestitul epigrafist *Joseph Halevy* în *Paris*, cunoscut prin originalele sale cercetări pe terenul istoriei, comentariile sale îndrăznețe și inovatoare asupra unor părți din Biblie și Talmud, etc. a trimis societății istorice o scrisoare foarte măgulitoare, prin care declară că acceptă titlul de *membu onorific* al Societății.

Numărul membrilor societății se urcă acum la 115.

* * *

Mișcarea populațiunei orașului **Roman** în *trimestru* Ianuarie 1887:

Născuți 155 din cari 80 ortodocși. — 11 catolici. — 3 armeni. — 2 lipoveni și 59 israeliți.

Căsătorii. 25 din cari 16 ortodocși și 9 israeliți.

Morți. 167 din cari 84 ortodocși. — 5 catolici. — 2 protestanți. — 1 armean. — 1 lipovean. — 73 israeliți, și 1 născut mort.

* * *

Bibliografie. In curând va apare în editura librăriei Goldsleger & Comp. din Botoșani, interesantele articole din „*Neue freue Presse*“ ale dr. Theodor Haase despre „*Antisemitism și Anachronism*“.

Orî-cine voește să 'și procure această carte să se adreseze la editorii, adăogând și costul de 1 l. n.

* * *

Mulțumiri. Ministerul aduce mulțumiri prin „*Monitorul oficial*“ d-lui *Isif Iuster*, arendașul moșiei Gvărdinița (Mehedinți), care a oferit 300 l. n. și lemne, pentru construcțiunea unui local de școală în acea comună.

* * *

D. I. Feldmann întreprinzând o călătorie prin câte-va localități din țară pentru încasarea abonamentelor pentru *Revista*, rugăm pe amicii noștri să bine-voiască a i da concursul d-lor.

* * *

Medalia „**Serviciul credincios**“ s'a acordat d-lor *Ludovic Calmar*, șef de biuroș special la serviciul comercial al căilor ferate,

și H. Goldstein, șeful fanfarei regimentului 20 de dorobanți, în urma propunerilor miniștrilor respectivi.

Abonații noștri cari și-au schimbat domiciliul, sunt rugați să bine-voiască a comunica adresa d-lor, pentru ca să nu sufere întârziere la primirea Revistei.

CORESPONDENȚA

Piatra, 22 Aprilie 1887.

Domnule Redactor.

Vă rog să bine-voiți a publica următoarele relațiuni în onor. d-v. *Revistă* :

I). **O societate de emigrare** în Palestina s'a format de cât-va timp în acest oraș. Fie ca această societate să aibă viața și să poată îndeplini scopul ce și-a propus. Voi reveni într'o corespondență viitoare asupra ei.

II). **Un foc mare** izbucni în noaptea de 20 Martie în str. mare. Zece prăvălii evreești au fost consumate de flăcări. Faptul a fost publicat în numărul trecut al «Revistei Israelite». Mai multe familii au rămas fără mijloace de existență. Pagubele se urcă la sume însemnate. Pompierii în frunte cu vachmaistrul Atanasiu, mai mulți militari în frunte cu maiorul Damian, capitanul Cujbă, și locotenentul Coșula, au dat ajutor pentru stingerea focului. Putem zice ca grația acestor domni flăcările nu s'au putut întinde mai departe. Până la sosirea soldaților, d-nii dr. D. Cantemir, L. Vorel și alții, căutaă să ajute la scoaterea obiectelor din case.

III). **Comitetul de administrare a Comunității** s'a ales din nou zilele trecute. Acest comitet în frunte cu d. dr. Stein, sperăm că va ști, să conducă cu bună chibzuință afacerile Cahalului.

IV). **Filantropie.** În zilele de paște d-nii H. Goldner și B. H. Colomeer au strâns din sume benevole un mic ajutor pentru cei lipsiti de mijloace. Onor. doamne S. Goldner și Colomeer au strâns de asemenea colecte de pe la doamnele Pietrene, în suma totală de aproape 400 l. n. cari au fost distribuiți celor sârmani.

V). **Deținuții** Israeliti din Bisericanii și Pangarați au apelat cu prijelul srbătorilor la d-nii I. Rothmann și Alter ceasornicar, pentru a le trimete mazoth și mâncare, ceia-ce li s'a implinit. Directorul închisoarei de la *Bisericanii* le a dat o odaș separată pentru paște, și

dânsul singur a scris rabinului a le da nutrimânt. Rabinul ne-fiind de astă dată în stare a le da hrana îndestulătoare, domnii citați mai sus s'aũ însărcinat cu aceasta. Vê alăturez aci două scrisori de la deținuți, pe cari le puteți publica dacă credeți de cuviință.

VI). **Necrolog.** La 20 Aprilie a încetat din viață tânărul *M. Negrini* (Schwarz) fost profesor de limba română la școala israelito-română din Craiova.

Iubit de toți, a lăsat regrete în inimele prietenilor și cunoscuților sei. La înmormântarea s'aũ ținut și câte-va discursuri.

Priimiți, domnule Redactor asigurarea stimei și considerațiunei ce vê conserv.

I. K...

CRONICA EXTERNA

ISRAELIȚII ÎN TUNIS ¹⁾

O măsură luată de către municipalitatea din Tunis, și dată spre executare prin decret beilical de la 27 Decembre, anul trecut, pentru a intra în vigoare la 20 Martie 1887, concese unui antreprenor monopolul pompelor funebre pentru transportul decedaților la cimitir. Măsura în cestiune e aplicabilă Europeanilor și Evreilor, dar nu se aplică musulmanilor. Regulamentul anexat la decret, fixează tariful de perceput de pompele funebre; permite amicilor defunctului de a aduce corpurile la cimitir fără a se servi de purtători, nici de carul pompelor funebre, care, în acest caz, urmează gol convoiul. Nu se știe, care să fi fost ținta la care tindea consiliul municipal, măi cu seamă în ceia-ce privește carul și purtătorii.

Noul regulament dă o lovitură adâncă ideilor religioase ale Israelitilor din Tunis. Aceștia, urmând o pioasă tradițiune, țin a duce ei însuși morții lor la cimitir; ei consideră acest act ca o datorie și ca un suprem omagiũ celui decedat. De altă parte, ei voesc contrariũ noului regulament care introduce la înmormântări distincțiunea de clase, a păstra vechiul uz, după care înmormântările se fac fără pompă și fără nici o distincție între avuți și săraci. Asemenea simțiminte și tradiții sunt de sigur prea respectabile, și nu pot atinge întru nimic tradițiunile musulmanilor; și Evreii s'ar fi

1) După „Alliance Israelite Universelle“ No. 3 din Martie 1887.—Trad : S. F.

putut trata în aceste materii așa de delicate a cultului în privința morților, cu mai multă menajare.

O obiecțiune de altă natură, tot atât de gravă, s'a făcut de către Israeliți, noului regulament. Până aci, serviciul morților, la Israeliți, era voluntar, și deci gratuit; Familia defunctului însă, nu lipsea de a oferi Comunității un dar potrivit cu mijloacele de cari dispunea. Aceste daruri constituiau unul din principalele venituri ale Comunității. Când se știe mizeria în care se află cea mai mare parte a Evreilor din Tunis și privațiunile Comunității lor, se înțelege îndată, consecințele dezastruoase ce poate avea pentru dânsii, pentru numeroșii sërmani pe cari i susțin, și pentru școlile ce întrețin, suprimarea acestui venit.

Residentul general d. Massicault, nu făcuse decât a viza măsura pregătită de predecesorul seü, a ținut în parte seamă, de reclamațiunile ce i se făceau de Comunitatea Israelită. El era decis, ca pentru înmormântările Evreilor, purtătorii concesionarului să fie Evreii, taxa să fie plătită concesionarului de Comunitatea, care, la rândul ei, să continue a primi sub formă de daruri, remunerațiunea de la familiile celor decedați, pentru înmormântare. Este știut, că Evreii nu pot găsi în această măsură de cât o satisfacție parțială, tacsă pe care Comunitatea trebuie s'o plătească concesionarului este pentru dânsa o curată pagubă; pentru că serviciul înmormântărilor se făcea până aci fără cheltueli, și pentru o casă atât de săracă cum e a Comunității din Tunis, lovitura este cu atât mai simțitoare.

E de mirat că cei trei Israeliți ce fac parte din consiliul municipal, n'au protestat în contra acestei măsuri. Nu știm dacă dânsii au asistat la aceste deliberațiuni, nici pentru ce,—dacă au asistat—au votat pentru această organizare nouă. De asemenea nu știm dacă dânsii iaü parte în consiliul municipal în calitate de Israeliți și ca reprezentanți ai Comunității israelite.

Esecutarea noului regulament a fost anunțată Israeliților la 19 Martie. Lucrul n'ar fi luat proporțiuni mari, și Evreii 'și-ar fi stăpânit emoțiunea față cu această măsură care atinge niște obiceiuri de veacuri, și simțimentele cele mai profunde ale umanității. A doua zi însă—la 20 Martie—ei au fost și mai emoționați, când aflară că generalul președinte al municipalității din Tunis a creat o slujbă de păzitor, una la cimitirul israelit, și alta la cel musulman. Acest portar avea sarcina de a primi și verifica biletele de înmormântare liberate de municipalitatea. Just; dar el mai trebuia să păstreze

cheile cimitirului, cu alte cuvinte, municipalitatea lua posesiunea cimitirului. Fiind proprietatea Israelitilor, trebuia știut, dacă deciziunea președintelui consiliului municipal, nu este contrarie legalității. In ori-ce caz, municipalitatea nu s'a purtat ast-fel față cu creștini: Inainte de a lua în posesiune cimitirul lor, a început prin a'l cumpăra. Această deosebire de tratament a trebuit să pară vexatoriă, și inchietaunea Israelitilor crescua față cu nouile măsuri introduse de administrația.

Când pentru întâiași dată — la 20 Martie a. c. — decedații Evrei trebuia să se înmormânteze conform noului regulament, și când Israelitii Tunisieni văzură vechiele lor ceremoniale schimbate, și cimitirul lor păzit de un slujbaș municipal, fură mâhniți adânc. In zilele de 20 și 21 Martie avu loc câte-va turburări pe ulițe, câte-va pietre se asvărliră în giumurile primăriei, și locuința vice-președintelui municipalității fu un moment năvălită de Evreii ce strigau: Jos municipalitatea! apoi avură loc câte-va încăerări cu poliția, ce avea la această împrejurare, o purtare fermă și împăcătoare. S'a au pretins că ei ar fi strigat: Viva l'Italia! Faptul s'a redus la adevăratele proporțiuni în gazetele localnice. Se pare că câți-va Evrei ar fi strigat: Trăiască Italia! de și faptul s'a contestat într'un mod formal de o gazetă italiană din Tunis. In total era o învâlmășeală fără nici o importanță și ale căror urmări ar fi fost cu totul uitate, dacă în mijlocul dezordinei, un evreu, anume Salomon Cohen, n'ar fi fost grav rănit la pantece de o lovitură de pistol. Se pretindea că acesta ar fi tras întâi o lovitură asupra lui Santini, comisar de poliție, și care nu fusese atins. Această versiune este însă cu totul falsă. Unii din turburătorii au fost condamnați la pedepse și amende ușoare. Judecătorii au înțeles că dacă autorii turburărilor au comis o greșeală de a recurge la violență pentru a protesta în contra măsurilor de sigur discutabile, conduita lor putea cel puțin fi scuzată și merita a fi apreciată cu buna-voință.

O delegațiune a Consistoriului central a israelitilor francezi și a alianței israelite, s'a întreținut în privința acestor incidente, cu d. Massicault, cu prilejul trecerii sale prin Paris. Reședintele general a dat asigurări delegațiunii de simțimintele sale de simpatie pentru Comunitatea israelită din Tunis, și a făgăduit a da o satisfacție pe cât i va fi cu putință, plângerilor ridicate în urma noului decret.

Jurnalul „*Le Temps*“ de la 26 Martie a. c. publică în această privință următoarele:

„S'a recunoscut de-o parte și de alta, necesitatea de a se da Evreilor Tunisieni o organizațiune regulată care, le-a lipsit cu desăvârșire. Ei nu au nici o direcție împreună, nici un corp constituit, spre a servi de intermediar între autoritățile civile și populațiunea. Când se produc dificultăți cum s'au ivit cu prilejul regulamentului municipal asupra serviciului de înmormântare, ele nu pot fi aplanate așa de repede, din cauza lipsei unei administrațiuni israelite competente, care să fie însărcinată a trata într'un mod oficial afacerile în litigiu și a împăca respectarea vechielor obiceiuri cu exigențele legii civile.

„O asemenea stare de lucruri dă naștere la grave inconveniente și aparține guvernului să impede o atare lacună.

„Delegații consistoriului central s'au putut convinge prin declarațiunile ce a bine-voit a le face d. Massicault, car ținându se în limitele atribuțiunilor sale, s'a preocupat și se va preocupa în tot-dea-una de a menagea susceptibilitățile religioase ale Comunității din Tunis.

Se poate deci nădăjdui, că în fața simțimentelor de dreptate și de buna-voință manifestate în privința lor de administrația superioară, Israelii din Tunis vor avea tot calmul necesar în reclamațiunile pe cari le cred în drept a le prezinta, și că scenele deplorabile ale zilelor din urmă cari au provocat o legitimă acuzațiune, nu se vor reproduce“.

O scrisoare din Tunis se exprimă în modul următor în privința lucrurilor cari au urmat după incidentul ivit cu prilejul înmormântărilor :

„O telegramă a *Agentei Havas* face cunoscut întrevederea cu d. Massicault. In ea se zice că sunteți în deplin acord asupra necesității unei reorganizări a cultului Israelit în Tunis și a-i da o reprezentățiune oficială, care să poată vorbi în numele său. Noutatea a fost primită aci cu entuziasm. Nădăjduim că întâmplările regretabile din zilele din urmă vor avea de efect, a arăta administrațiunei cât de greșită a fost dânsa, nefăcând nimic până acum, spre a câștiga simpatia Evreilor, și din contră a-i depărta de Franța. In mai multe împrejurări Evreii au crezut, că au să se plângă de administrația franceză, și că la ori-ce caz, nu s'a făcut nimic în favoarea lor. Pe când s'au asigurat funcționarea regulată a cultului musulman, și pe când ocrotirile și subsidiile fără de număr acordate monseniorului Lavigerie, ajutau cultul și școlile catolice, nu s'au făcut nimic pentru cultul Israelit. Până și unicul resurs,

monopolul pe vinderea cărnei la măcelării Evreii, încă a primit o lovitură adâncă, și părea amenințată de un regulament ce se prepara în privința abatorielor. Ast-fel cultul Israelit lăsat în voia întâmplărei, fără nici o direcție și fără resurse îndestulătoare, a devenit sorgintea a numeroase dificultăți. Revenind la chestia cimitirilor, socotesc că municipalitatea era bine inspirată asimilând pe Evreii mai mult cu Europeii decât cu Arabii; sunt silit însă a recunoaște că ea n'a încercat nici tact, nici măsură, în această împrejurare. Ea n'a întrebuințat, nu voi zice menagiările ce le merita o populație care a trăit o vreme îndelungată sub regimul arab, dar chiar precauțiunile ce se luaă față cu catolicii.

„Când fu vorba de a se municipaliza cimitirul catolic, ea a început a negocia cât-va timp cu Mgr. Lavigerie, a cumpăra și plăti cimitirul și a-i acorda toate garanțiile cerute; în cele din urmă se însărcină cu toate serviciile în așa mod ca să nu se atingă întru nimic casa comunității; în sfârșit îndată-ce învoiala se termină, se lăsă un anume timp în care cancelaria catolică să se poată înțelege cu populația, evitându-se în acest mod ori-ce turburare. Cu Evreii lucrurile s'au petrecut altfel: Municipalitatea a dispus de dănsii fără să-i consulte măcar: cimitirul care e proprietatea Evreilor, nu a fost cumpărată de la dănsii; s'a lăsat însă Comunității israelite sarcina cheltuelilor serviciului funebru, taxe etc. Sunt convins că dacă municipalitatea ar-fi luat cu totul asupra-i serviciile înmormântării, așa precum a făcut cu cultul catolic, măsura ar-fi fost mai populară.

„Nu voesc să rectific telegramele adresate ziarelor; voesc numai a semnala că este absolut neexactă aserțiunea conținută într'o depeșă din „*Matin*“ de la 23 Martie, care zicea că toată populațiunea Europeană blamează pe Evreii. Vă asigur că aprobarea era cu mult mai generală de cât blamul, și Israeliții au găsit părtași, chiar în consiliul municipal.“

O telegramă vestește știrea despre moartea unui copil israelit. Iată textul :

Sfax 24 Martie.— Eri la nouă ore, Hamous, fiul lui Rahmin Aneri, în vârstă de 15 ani, mergând la școală, a dispărut. După multe căutări, azi dimineață pe la 8 ore, s'a găsit cadavrul îngropat la marginea orașului, aproape de zid. După ce autoritățile au constatat că copilul a fost omorît, l'am înmormântat. Sa găsit urme de sânge pe strade. Justiția a făcut a anchetă, pentru a găsi pe culpabili.

ȘTIINȚA, LITERATURA ȘI BIBLIOGRAFIA

CAVALERUL IOSEF DE WERTHEIMER¹⁾.

Nu cariera ce a îmbrățișat-o, nici poziția sa materială, ci îndemnul puternic al inimei sale nobile au împins pe *repositul întru fericire Iosef Wertheimer* în calea, pe care și-a dobândit laurii nemurirei; și amintirea unui bărbat, al cărui nume toți coreligionarii de la un capăt al pământului până la cel-l-alt cată să-l păstreze cu venerațiune și recunostință. Wertheimer era de profesiune neguțător și scriitor, nu ministru ca *Crémieux*, nici distins de împărați, regi și domnitori ca Montefiore, de aceia cu mult mai puțin cunoscuți coreligionarilor săi de cât acești două bărbați, pe care i-am pierdut în anii din urmă, și cari odihnindu-se azi în vecinica patrie, primesc bogată resplădire de la Domnul pentru neperitoarele lor fapte.

Privitor la Iosef Wertheimer cu drept cuvânt putem repeta ceea, ce ne istorisește Biblia despre Iosef, fiul lui Iacov, în Egipt, adică : „Iosef cunosc pe frații săi, iar ei nu-l cunoscuseră pe el“.²⁾

Inima lui Wertheimer simți tot așa de sincer și adânc pentru frații săi din țările cele mai depărtate ca pentru cei din patria sa ori pentru cei din orașul său natal.

Wertheimer însă, fiind filantrop în sensul cel mai larg al cuvântului, a câștigat merite nu numai de la coreligionarii săi dar și de la omenirea întreagă. Cu toate că nu avea copii, totuși urmări cu atențiune creșterea junimei, fără osebite de credință. Intorcându-se de la o călătorie, în care a cules multe experiențe și cunoștințe, fundase cea d'întîia școală pentru copii mici pe continentul european, mai 'nainte la Buda, apoi la Viena și în anul 1843 una pentru comunitatea Israelită în Capitala Austriei. Prin fundarea acestor institute, pentru a căror răspândire a lucrat cu cel mai mare zel, numele său devenise vestit nu numai în patria sa, dar și aiurea și mai cu seamă în Prussia, al cărei guvern de atunci a lăudat și recomandat în public scrierile lui Wertheimer în acea-tă materie.

Repositul W. era un sectator sincer și entusiasmă al Iudais-

1). Extract dintr'o predică, ținută de d. Dr. M. Beck, în ultima zi de Paște din acest an, în memoria ne-uitatului președinte al Alianței Israelite din Viena.

2). Facerea 42, 8.

mului, și în scrierea sa, care apăruse numai în anul trecut 'și exprimă convicțiunea sa cum că «Iudaismul în forma sa pură nici de cum nu este un vlăstar uscat pe arborele vieții, ci este chemat la o misiune specială, care nu este de loc împlinită până acuma». Și tocmai fiind că era un aderent atât de credincios al Iudaismului, se silise a'l curăți de toată sgra ce l'aū desfigurat în zilele mizeriei cumplite din trecut. Pentru ca să devină un adevăr cuvintele profetului : „Și casa mea, casă de închinăciune se va numi pentru toate popoarele“ ³⁾, a depărtat mai multe abuzuri, ce s'aū incubat în serviciu divin, a introdus cântece potrivite leturghiei, a desființat cu consimțământul ne-uitatului Mannheim mai multe rugăciuni ne-înțelese de majoritatea credincioșilor, cari în loc să contribuie la deșteptarea cuvioșiei, din contra aū împedicat-o, prin toate acestea a dat un exemplu frumos și vrednic de imitat și comunităților celorlalte mai depărtate. Acest exemplu se putu și imita pretutindenă, precum a și urmat în realitate, căci W. era, în toate ce făcu, foarte cumpănit, ferindu-se de a lovi într'o instituțiune esențială și bună și de ori-ce putea provoca desbinări în sinul comunității.

W. iubise pe coreligionarii săi cu toată ardoarea inimei sale nobile, mai bine de cât ori-cine altul recunoșcu calitățile bune și cu adevărat admirabile ale neamului său. Deja în vârsta sa cea fragedă fiind numai de 12 ani începuse să ne apere în contra calomniilor, și ajungând la etatea de 86 ani declară „ori-ce ocară adusă credinței Israelite și ori-ce ofensă înotriva aderenților acesteia, de o mare nedreptate.“

Această iubire sinceră pentru frații săi 'l îndemnă, să apere cauza lor cu spirit și cu curaj, să se lupte împreună cu alți bărbați cu aceleași simțiminte pentru ca să se acorde Israelitilor drepturile celorl'alți concetățeni, să arete legile restrictive, ce aū făcut Israelitilor imposibilă stabilirea prin unele orașe ori provincie, ce i-aū împedicat a îmbrățișa unele ocupațiuni, ca ne-drepte, periculoase Statului și condamnabile. Numai cine cunoaște situația Israelitilor din imperiul vecin până în timpul nostru, poate să știe cât de grea era lupta acestor bărbați curagioși, în al căror rând W. a avut rolul unui conducător, dar ei n'aū depus armele până ce n'aū reușit a convinge toată lumea că Israelitii sunt demni de a se bucura de libertatea și de drepturile tuturilor cetățenilor.

Meritul lui Wertheimer e cu atât mai mare că în această luptă nu era condus de nici un interes personal. El n'a avut copii, apoi

3). Isaia 56, 7.

se făli și de o poziție excepțională, având amici și protectori până în cercurile cele mai nobile și însemnate, în casa sa se întâlneau toți bărbații învățați, toți scriitorii și artiștii vestiți. În scurt toate somitățile și ilustrațiunile Vienei din acea vreme. Astfel iar vom aplica un cuvânt relativ la *Iosef Wertheimer*, ce înțelepții noștri ziseră în privința lui *Iosef* din Biblia :

„Iosef, cu toate că ajunsese la demnitatea cea mai înaltă în Egipt, pe frații săi și pe rudele sale nici-odată nu le uitase.“¹⁾

Deși W. iubise pe consingeniul său din toată inima, deși laudă însușirile lor bune cu entuziasm, și nu scăpa ocaziune de a arăta meritele lor pe toate terenurile activității umane, totuși se ferește a atribui Israelitilor o superioritate față cu alte rase. Urmând exemplul proorocilor și tuturilor adevăraților noștri amici admite și W. că și noi Israeliti avem multe cusururi și slăbiciuni. Ca aceste lipșuri și cusururi să dispară cât mai curând, ca inamicii noștri să nu aibă drept de a ne reproșa nimica, ca să ne putem desvolta toate calitățile bune înăscute nouă dar înăbușite până acum de împrejurări nefavorabile, a fost ținta de căpetenie și ne strămutată a lui W. Spre acest sfârșit fundase deja la 1840 societatea pentru propagarea meșteșugului printre Israeliti, spre acest scop adresase nouă povețe părintești, într'o scriere ce apăruse acum patru ani, învățându-ne cum avem să creștem pe copiii noștri, cum avem să ne creștem pe noi înșine. Spre acest scop înființase la 1873 și Alianța Israelită din Viena, opera sa cea mai frumoasă, cea mai măreață, cea mai importantă, care desfășură, mai cu vârtos printre frații noștri din Galiția, o activitate dintre cele mai folositoare și civilizatoare.

Acesta fu Cavalerul Iosef de Wertheimer. Mărturisiți, nu merita oare un bărbat, care a săvârșit atâtea fapte umane, care a urmărit asemenea scopuri mărețe, să 'l cunoaștem, să 'l venerăm, să 'l imităm? De n'ar fi făcut nimica pentru noi, n'ar trebui să fim mândri de bărbatul, care a avut un atare caracter nobil și fără prihană, care s'a bucurat de stima generală, pe care capitala Austriei l'a numit catățean onorific pentru meritele sale, pe care împăratul său l'a distins în diferite rânduri, pe care împăratul austro-ungar ca recunoștință „pentru activitatea sa merituosă și îndelungată, mai cu seamă intru conducerea comunității Israelite din Viena“ l'a nobilitat, acordându'i gradul de cavaler? Dar Wertheimer ne-a fă-

1) Raboth Exod. 1.

cut și nouă celor din România mult bine. Mulți din sërmanii noștri, cari au venit la Viena, au aflat ajutor prin silințele sale, mulțor nenorociți dintre ai noștri dânsul le-a procurat scăpare, mulți dintre tinerii noștri prin buna-voința sa și-au câștigat un viitor sigur, de nenumerate ori a luat apărarea noastră, întâlnindu-se cu bărbații noștri de stat și cu greutate.

Fiind așa, se cuvine ca și noi să-i fim recunoscători, să bine-cuvântăm pomenirea sa, să 'l imităm în toate faptele sale admirabile și filantropice, să purtăm ca dânsul cu onoare și cu mândria numele de Israelit. Să sfârșim cu rugăciunea, ca Domnul să primească cu har și cu clemență în vecinicul lăcaș pe veneratul și scumpul nostru coreligionar, Iosef Wertheimer, să-i acorde a petrece în mijlocul tutulor bărbaților cuvioși și drepti, să dea Atot-putintele ca ideile, pentru care W. a luptat și trăit, să fie realizate peste curând, să înceteze ura de rasă, să domnească peste tot pământul iubire frățească între toți oamenii. Bine-cuvîntată fie memoria bărbatului, la care putem raporta cuvintele proorocului:

„Iacă, servul meu, pe care 'l sprijin, alesul meu, în care sufletul meu găsise plăcere; spiritul meu 'l pun pe dânsul, ca să proclame dreptatea popoarelor“¹⁾. Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COMUNITATEA DIN ROMAN*)

Descriere istorică de Iosef Kaufmann

(Urmare)

În anul 1884 s'au zidit o sală mare pentru morți, și trei odăi. Printre morminte sunt plantați arbori. Cu prilejul acestor clădiri societatea „Chevra Chedoșa“ a cheltuit suma de 7930 l. n. La 5 Iulie acelaș an, în urma unui apel al d-lui Lupu Davidovici tipărit în graiul popular evreesc, Societatea pentru emigrare a donat banii rămași în casa, în sumă de 1005 l. n. 49 b. pentru a se face un gard de zid împrejur.

Într'o ședință din anul trecut—1886—s'a făcut o nouă alegere de membrii, numindu-se tot cei de mai înainte, d-nii Wolf Davidovici și Mendelstein. În casa Comunităței erau 1.600 fr. (din gabelă, etc.) plus 200 fr. donați de mai mulți tineri din localitate. În total 1800 l. n. plus materialul—piatra cumpărată de Comunitate pentru gardu cimitirului.—Comitetul la olaltă cu societ. „Chevra Chedoșa“ au hotărât să zidească succesiv pe fie-care an câți-va stânjeni de zid, începând de la poarta. La 24 Aprilie a. c. s'a adunat suma de 2100 l. n. Printre pietrele mormântale sunt unele cu îngrădiri

1) Isaia 42,1.

*) V. „Revista Israelită“ No. 3 pg. 79—82.

de fer, ear pe mormântul rabinului Froim Iosef Galant, decedat la 17 (29) Decembre 1857, se află o căsuță de cărămizi.

În ziua de 18 Ianuarie 1887 vizitând împreună cu d. *Aba Avram* cimitirul, am copiat mai multe inscripții de pe pietrele mormântale.

În apropiere de „*Ohel*“ se află îngropat un rabin din orașelul Bozieni (districtul Neamț) pe a cărei piatră se află următoarea inscripție în limba ebraică, și pe care o dăm în traducerea română: „Rabinul din orașelul Bozieni, ochii 'mă varsă lacrimii pentru marele vultur cu aripele cele mari. Morții cuvioși sunt considerati ca vii. Fie sufletul lui Efroim Fișel, legat în legătura vieții. Fie memoria lui Efroim Fișel bine-cuvântată, fiul lui Israel, decedat în 19 Elul 5632 (1871, Octombree 24). Odihnească sufletul se în raii“.

Dar cea-ce este mai însemnat în acest cimitir, este că în perețele de zid făcut anul trecut prin inițiativa d-lor *Aba Avram, L. Davidovici, Nusen Schwarz* și alți câți-va, s'au așezat în zid dinăuntrul cimitirului, mai multe pietre din cimitirul cel vechiu toate cu inscripții în limba ebraică. Pe una citim următoarele cuvinte: „Aici zace cinstitul și prețuitul bărbat *Iehuda Löb*, fiul lui *Hers*—fie-i memoria bine-cuvântată—decedat Marți 21 Marcheșvan, 5506 (1745 5 (17) Noembre)—Fie-i sufletul legat în legătura vieții.“

O a doua piatră are următoare inscripție: „Aici zace cinstita și pioasă femeie, doamna *Sima*, fiica lui *Moise*, decedată la 8 Cheșvan 5507 (1746, Octombree 11)“.

Anul trecut—1886—s'au mai așezat în zid următoarele pietre: 1). 1886 — „Spre aducere aminte. Spre bine fie amintit numele eforilor „societ. sfinte de aici din Roman: *Wolf Davidovici, Mendel Șain, Iacob Rechler, Șmil sin Isac Hers, Ios. sin Iehuda Goldștein*, pentru că s'au ocupat cu credință cu facerea unui nou ohel (casă mortuară) și cu facerea unui zid de piatră în jurul cimitirului nou de aici—1886“.

2). „1886,—„Spre vecinica amintire fie membrii comitetului acestei „societăți, pentru osteneala lor pentru evlavie. Numele lor sunt: *Israel Hermann, Nissin Schwartz, Iosef Katz, Isaia Alterescu, Ios. Moscovici, frații Zalman, David Zilbermann, Eliezer Hartfeld, Aba Avram* și *Beer Löb Löbel*, D-zeu să le plătească pentru lucrul mâinilor lor. Amin. 1886.“

3). „Aci odihnește omul evlavios și drept, autorul cărții *Ge-hilas Israel*“ (Eliberarea lui Israel), *Isaia Abraham*, fiul lui *Israel*, decedat în 3, întâia luna Adar 5603 (1843, Ianuarie 22); „fie sufletul se legat în legătura vieții.“ (în limba ebraică).

În acest cimitir sunt înmormențați dr. *Reitmann*, (născut 19 (31) Marte 1816 și decedat 18 (30) Iunie 1880); el fusese medicul spitalului sf. *Spiridon* un timp îndelungat de ani. Dr. *Moritz Frei*, (n. 1803, m. 1882) fusese de asemenea un medic de valoare. etc.

Se știe că după dărămarea cimitirului celui vechiu în 1872, s'au transportat oasele morților în cimitirul cel nou. Anul trecut prin inițiativa d-lui *Aba Abram* s'a zidit un monument pe locul

unde s'au îngropat acele oase. De asupra uşei monumentului se află o inscripţie ebraică care în română se traduce ast-fel: „Spre aducere aminte a rabinului, predicatorului, Beer, fiul decedatului Peseh, (fie-î memoria lui bine-cuvântată), decedat la 3 Tebet, anul 5584 (23 Noembre 1823)“. In partea dreaptă a mormântului se află următoarea inscripţie, tot ebraică: „Pomenirea morţilor. Milostivul părinte cel ce locuieşti în înălţimi cereşti, adă aminte, uşurează şi luminează sufletul marelui rabin Dor Beer, predicator, fiul lui Peiseh; luminează sufletele tuturor strămoşilor noştri ale căror oseminte din cimitirul vechiū sunt înmormântate aici; fie-le ţărâna uşoară, spre vecinica pomenire, sufletele lor înalţă-se în eden. Amin.“ La spate e săpată următoarea inscripţie *românească*: „In ziua de 31 April 1872, contra legei ţerei României Art. 11, § 21 din Constituţia s'a nimicit cimitirul vechiū israelit din Roman, în-„fiinţat aproape de 300 de ani.“ Iar pe altă piatră se citeşte: „S'a sfărâmat zaplasul, acarete şi pietrele mormântale, s'au profanţ, „s'au scos afară osemintele strămoşilor noştri, s'au nimicit ca la 2000 „copaci plantaţi de noi Israeliţi“.—Pe o a treia piatră se citeşte: Cul-„tul mosaic a strâns 270 saci cu acele oseminte şi s'au îngropat în „acest cimitir spre vecinica pomenire. 1886“.—Aceleaşi cuvinte de mai sus sunt gravate şi în limba ebraică. Imprejur sunt zidite în pârėti 12 pietre mormântate scoase din cimitirul cel vechiū a-şezate câte patru de fie-care parte. Inscriptiile sunt toate în limba ebraică. Menţionam aci în traducerea română numai două din ele: 1) „Aici este îngropat robul lui D-zeū *Simon ben Mardohai* încetat din viaţă 27 Ab 5567 (14 August 1807).“

2) „Aici zace îngropată onorabila şi pioasa Chaie, fiica lui Benzion, încetată din viaţă, în ajunul zilei de Kipur (zi de expia-ţiune), 5568 (29 Septembrie 1807).“

Ohelul s'a zidit din suma de 200 de galbeni donati de *Iosef Iehuda ben Menachem Maneş*. D-nū L. Davidovlcī, Aba Avram, şi încă câti-va mai strânsēră şi colecte pentru această ţintă. In pâr-etele *capelei* se află urm. inscripţie ebraică în amintirea do-natorului: „Ofrandă lăsată de Iosef Iehuda ben Menachem Maneş, fie spre aducere aminte, că copiii lui au donat 200 de galbeni, pentru sufletul său, ca să se construiască acest *ohel*; 5541 6 Iiar (23 Aprilie 1881). Roman.“—Porţile *capelei* sunt făcute cu cheltuiala piosului *Avram sin Zalman*, cari au costat vre-o 300 de franci. De ohel se află alipite câte-va odăi ce servă drept locu-înţă pázitorului. Notăm că inscripţiile aci citate sunt compuse de d. *Aba Avram*. Mai toate pietrele mormântale din anul 1867 în coace au inscripţi în limba română.

(Va urma).

PRIMA FABRICA ROMANA

DE ADEVERAT KEFIR-KUMIS din CAUCASIA

A D-LOR

N. DICESCU, D. WINITZKY & Comp.

Șoseaua Kiseleff, casa Circa — București

Kefirul este o băutură preparată prin fermentațiunea laptelui de vacă.

Kefirul este un remediū excelent care combate cu succes: Phtisia pulmonară, Tuberculoza (oftica), afecțiunile bronchiale, stomacale, și intestinale, anemia, chlorosa, scrofulosa, rachitis, leucorea (poala albă). *Kefirul* readuce forțele pierdute, chiar după o slăbiciune extremă.

Bunele efecte ale *Kefirului* nostru sunt atestate de celebritățile medicale din capitală.

ABONAMENTE

PENTRU PROVINCIE .

100 sticle	100 lei
50 "	60 "
25 "	30 "

PENTRU CAPITALA

100 sticle	85 lei
50 "	45 "
25 "	23 1/2 "

Plata se face prin mandat postal.

Transportul îl facem cu marea viteză în comptul abonatului

Transportul se va face zilnic cu trăsură noastră la locuința abonatului.

Plata se va face agentului nostru care va veni imediat după ce vom primi o cartă poștală.

Deposit de **Kefir-Kumis** este la farmacia *Chr. Alexandriu*, Calea Victoriei 77.—Pentru abonații săraci din capitală facem o reducere în preț.

Prevenim pe onor Public că se află contrafaceri ale *kefirului* nostru, cari conțin substanțe chiar vătămătoare, rugăm a nota bine adresa „*Șosea Kiseleff*“. Numai preparatul nostru este admis de spitalele Eforiei, și de domniī profesori ai Facultății de medicină. Laptele ni-l procură vacile noastre proprii cari stau sub privegherea unui medic veterinar al academiiei din St. Petersburg, pe când laptele la contrafaceri este cumpărat din piață și poate lesne transmite **tuberculoza** provenind de la vaci bolnave.

NB. Mai multe acte de mulțumire din partea aceloră cari au uzat de acest lapte și care datorese vindecarea boalelor lor acestui preparat, stau la dispoziția onor. public.

CORRESPONDENȚA

D-lui E. I... *Brașov*: Lipsa de spațiu ne-a făcut a nu publica articolul. Preferim fapte și diverse știri ce privesc pe Evreii. Acestea suntem gata a le publica îndată.

D-lui A... *Târgul-Ocna*: Nu putem publica personalități.

SUMARUL REVISTELOR

Economia Națională No. 16 coprinde:

O lecțiune păgubitoare dar meritată.—Grâul de sămânță.—Potcovirea cailor.—Clima pământului.—Capilaritatea.—Floxera și uleiul orfelinelor.—Prețul produselor în protul Brăila.—Observații meteorologice.

RESTAURANT AUERBACH

20. Rue des Ecouffles, II Escalier (près la rue de Rivoli.)

Salon de société.—Repas de famille.—On prend des pensionnaires et on porte en ville. Prix modérés.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Paris.

COLECȚIUNEA ANULUI I

A

„REVISTEI ISRAELITE“

un volum de aproape 800 de pagini conținând articole prietoare la situația Evreilor, recensiuini, acte istorice, și diverse alte notițe importante, se găsește de vânzare la administrațiunea «*Revistei*» cu prețul de 14 l. n.

A V I S

Rugăm pe abonații noștri să se grăbească a ne achita abonamentul. Mijlocul cel mai simplu este un mandat postal adresat: Redacțiunea «*Revistei Israelite*», strada Mircea-Vodă, No. 12.
